

Danya Kukafka

Execuția

Traducere din limba engleză de
Luminița Gavrilă

SUNT TREAZĂ ÎN LOCUL
UNDE FEMEILE MOR

Jenny Holzer (1993)

12 ORE

Ești o amprentă.

Când deschizi ochii în ultima zi a vieții tale, îți vezi propriul deget. În lumina gălbuie a închisorii, liniile de pe pulpa degetului mare seamănă cu albia secată a unui râu, cu niște spirale de nisip modelate de mișcarea apei care până mai ieri era și azi a dispărut.

Unghia este prea lungă. Îți aduce aminte de un mit din copilărie: după ce mori, unghiile continuă să crească până se încovoiaie peste falange.

*

— Deținut, numele și numărul matricol.

— Ansel Packer, 999631, răspunzi tu.

Te răsucești în pat. Tavanul îți oferă imaginea obișnuită: un model cu pete de umezeală. Dacă înclini capul în unghiul potrivit, pata din colț capătă forma unui elefant. *Astăzi e ziua cea mare*, îți spui în gând către porțiunea de vopsea umflată care formează trompa elefantului. Ziua cea mare. Elefantul zâmbește ca și cum ar ști un secret periculos. Ai petrecut nenumărate ore pentru a reproduce exact această expresie, pentru a reda un surâs

identic cu cel al elefantului de pe tavan. Astăzi îți vine natural. Tu și elefantul vă zâmbiți până când realitatea acestei dimineți se instalează între voi ca o complicitate exaltată, până când amândoi arătați ca niște țicniți.

Cobori picioarele pe podea, îți ridici corpul de pe saltea. Îți pui încălțările regulamentare, niște papuci negri prea mari pentru tine. Deschizi robinetul metalic și lași apa să curgă peste periuța de dinți, storci deasupra un strat de pastă de dinți cu aspect granulos, apoi îți uzi părul în fața oglinjoarei a cărei suprafață lucioasă nu este din sticlă, ci un dreptunghi din aluminiu neregulat și zgâriat, care nu se sparge în cioburi. Imaginea ta reflectată este încețoșată și deformată. Îți rozi unghiile deasupra chiuvetei, una câte una, rupând cu grijă partea albă, până când rămân scurte, cu o margine zimțată uniform.

Numărătoarea inversă este deseori cel mai greu de suportat, ți-a spus preotul închisorii când a venit să te vadă seara trecută. De obicei, îți place preotul, un bărbat cu început de chelie, cu umerii încovoiați ca sub greutatea unui sentiment apăsător, poate rușine. Venit de curând la Unitatea Polunsky, are o față blândă, maleabilă, atât de deschisă încât ai impresia că poți intra în ea. A vorbit despre iertare, despre eliberarea de o greutate, despre acceptarea lucrurilor pe care nu le putem schimba. Și la final, întrebarea.

— Martorul tău. Femeia aceea, va veni? a întrebat el prin ușița de vizitare.

Tu ți-ai imaginat scrisoarea pusă pe etajeră în celula ta înghesuită. Plicul crem, ca o invitație. În privirea preotului se citește un fel de milă fără perdea. Întotdeauna ai fost de părere că mila este cel mai insultător sentiment.

Mila este o forță distructivă, ascunsă sub o mască a compasiunii. Te despoaie de tot. Te face să te simți mic.

— O să vină, ai răspuns tu.

Apoi:

— Ți-a rămas ceva între dinți.

L-ai văzut ducându-și repede mâna la gură.

În realitate, nu prea te-ai gândit la această seară. Este prea abstractă, prea ușor de eludat. Inutil să ascuți zvonurile care circulă în Clădirea 12 — un tip grațiat cu doar 10 minute înainte de injecție, când era deja legat cu curelele de targă, s-a întors și a povestit că l-au torturat ore în șir, băgându-i tije de bambus sub unghii, de parcă era un erou dintr-un film de acțiune. Un alt deținut susținea că i-au dat gogoși. Tu preferi să nu te întrebi cum va fi. E normal să-ți fie frică, a spus preotul. Dar tu nu simți frică, ci un fel de mirare care îți dă senzația de greață. În ultimul timp, visezi că zbori pe un cer senin, deasupra unor cercuri imense în câmpuri de cereale. Urechile ți se înfundă din cauza altitudinii.

*

Ceasul de mână moștenit în sectorul C este setat cu cinci minute înainte. Îți place să fii pregătit. Îți arată că mai ai 11 ore și 23 de minute.

Te-au asigurat că nu o să te doară. Că nu o să simți nimic. Odată, o psihiatră îmbrăcată într-un costum impecabil, cu niște ochelari scumpi, s-a așezat în fața ta la vorbitor. Ți-a spus lucruri pe care tu le bănuiai de mult și pe care nu le poți uita, lucruri pe care ai fi preferat să nu le fi auzit niciodată rostite cu voce tare. După calculele tale, chipul ei ar fi trebuit să-ți transmită mai mult — în general, știi să evaluezi destul de corect nivelul de tristețe

sau de compasiune. Dar fața ei era absolut inexpresivă, în mod intenționat, iar tu ai urât-o pentru asta.

— Ce simți? te-a întrebat.

Întrebarea era inutilă. Emoțiile valorau atât de puțin. Așa că ai ridicat din umeri și i-ai spus adevărul:

— Nu știu. Nimic.

*

La ora 6:07, obiectele sunt aranjate în jurul tău.

Ți-ai pregătit culorile de aseară, așa cum ți-a arătat Froggy în Sectorul C. Cu ajutorul unui cotor de carte groasă, ai zdrobit un set de creioane colorate, apoi ai amestecat pulberea astfel obținută cu un borcan de vaselină cumpărat de la magazinul închisorii. Ai înmuiat în apă trei bețe de lemn de la înghețatele primite în schimbul a 12 pachete cu noodles japonezi, apoi ai amestecat capetele până ce lemnul s-a destrămat, desfăcându-se ca firele unei pensule.

Acum te instalezi pe podea, lângă ușa celulei. Ai grijă ca marginile cartonului care servește drept pânză să se suprapună pe banda de lumină care vine de pe hol. Nici nu ieși în seamă tava cu micul-dejun de pe jos, de care nici nu te-ai atins de la ora 3 dimineața, când ți-au adus-o: sosul acum încheiat, fructele din conservă deja acoperite de furnici. Suntem în luna aprilie, dar ai crede că e iulie. Caloriferele funcționează adesea și vara, așa că bucata de unt s-a topit, transformându-se într-o mică baltă de grăsime.

Ai dreptul la un singur aparat electronic — tu ai ales un radio. Rotești butonul și se aude un cârâit de sunete statice. De obicei, deținuții din celulele învecinate îți strigă cererile lor: R&B sau rock clasic. Dar ei știu ce se va

întâmpla astăzi. Nu protestează când selectezi postul tău preferat: muzică clasică. Simfonia erupe brusc, șocant, inundând fiecare colțișor al spațiului de beton. Simfonie în Fa major. Te adaptezi la existența sunetului, te relaxezi.

— Ce pictezi? te-a întrebat odată Shawna, când ți-a strecurat tava cu micul-dejun prin fanta din ușă.

A înclinat capul ca să-ți vadă mai bine pânda.

— Un lac. Un loc de demult care îmi plăcea, ai răspuns tu.

Pe vremea aceea, încă nu era Shawna. Pentru tine era mereu agentul Billings, cu părul strâns într-un coc jos la ceafă, cu pantalonii de uniformă strânși pe șoldurile proeminente. A devenit Shawna abia șase săptămâni mai târziu, când și-a lipit palma pe fereastra ta. Ai recunoscut privirea din ochii ei pentru că ai văzut-o la alte fete în alte vieți. O tresărire. Îți amintea de Jenny — era ceva în dorința pe care o exprima, ceva vulnerabil și incontrolabil.

— Spune-mi cum te cheamă, agent, i-ai cerut tu și ea s-a înroșit ca focul.

— Shawna.

I-ai repetat numele pe un ton reverențios, ca pe o rugăciune. Ți-ai imaginat bățile inimii ei emoționate care făceau să-i palpitate vena albastră de pe gâtul alb și subțire, și ai simțit cum crești, ai devenit o nouă versiune de-a ta care se întindea deja peste trăsăturile feței tale. Shawna a zâmbit, arătându-și strungăreața. Sfioasă, flămândă.

După ce a plecat ea, Jackson, din celula de alături, ți-a transmis asentimentul lui prin huiduieli și fluierături, încercând să te provoace. Tu ai tras niște fire din cearșaful care se deșira, ai legat cu ele un mini Snickers și i l-ai aruncat lui Jackson pe sub ușă ca să-i închizi gura.

Ai încercat să pictezi altceva, pentru Shawna. Ai găsit o fotografie cu un trandafir, băgată într-o carte de filosofie pe care ai cerut-o de la bibliotecă. Ai amestecat culorile perfect, dar petalele nu ieșeau așa cum trebuie. Trandafirul era o pată diformă de un roșu aprins, cu toate unghiurile anapoda, și ai aruncat pânza înainte ca Shawna să apuce s-o vadă. Când a descuiat ușa celulei tale data următoare, ca să te escorteze prin culoarul lung și cenușiu până la dușuri, parcă ar fi știut: ți-a verificat cătușele și te-a apăsât cu degetul pe încheietura mâinii în interior, să te încerce. Gardianul care stătea în cealaltă parte respira zgomotos pe nas, neștiind ce fior te-a cuprins. Trecuse atâta timp de când nu mai simțiseși și altceva în afară de brațele care te trăgeau brutal dintr-o cușcă în alta, de marginile reci ale furculiței de plastic, de plăcerea anostă procurată cu propria mână în întuneric. Fiorul produs de atingerea Shawnei pe pielea ta a fost ca o descărcare electrică.

De atunci, ai perfecționat acest schimb.

Bilețele ascunse sub tava cu mâncare. Momente furate între celula ta și curtea de recreere. Săptămâna trecută, ea ți-a strecurat o comoară prin fanta din ușa celulei: o mică agrafă de păr neagră, din cele cu care îți prindea cocul strâns.

Acum, înmoui un bețișor de la înghețată în vopseaua albastră și aștepți să-i auzi pașii. Pânza este poziționată cu grijă lângă ușa, cu colțurile aliniate. În dimineața asta, Shawna îți va da un răspuns. Da sau nu. După conversația voastră de ieri, ar putea fi oricare. Te pricepi să ignori îndoiala și, în loc de asta, să te concentrezi pe așteptare, pe care ți-o imaginezi ca pe o creatură vie, cuibărită în poala ta. Urmează o nouă simfonie, care începe încet, apoi

muzica devine mai puternică și mai gravă — te abandonezi dezlănțuirii violoncelului, gândindu-te cum tind să se accelereze lucrurile, acumulându-se mereu către un crescendo spectaculos.

*

Studiezi formularul în timp ce pictezi. Inventarul efectelor personale ale deținutului.

Indiferent de răspunsul Shawnei, va trebui să-ți strângi lucrurile. Trei sacoșe roșii așteaptă la piciorul patului. Îți vor transfera bunurile la Unitatea Walls, unde vei petrece alte câteva ore cu posesiunile tale lumești înaintea să-ți fie luate. Le umpli fără grabă cu toate obiectele pe care le-ai adunat în ultimii șapte ani petrecuți la Polunsky: pungile de chipsuri cu ceapă, sosul iute, tuburile de pastă de dinți de rezervă. Toate inutile acum. I le vei lăsa lui Froggy din sectorul C, singurul deținut care te-a bătut vreodată la șah.

Teoria ta o vei lăsa aici. Toate cele cinci caiete. Ce se va întâmpla cu Teoria depinde de răspunsul Shawnei.

Mai rămâne problema scrisorii. Și a fotografiei.

Ai jurat să n-o mai citești. Oricum, o știi aproape pe de rost, cuvânt cu cuvânt. Dar Shawna întârzie. Așa că, după ce verifici dacă ai mâinile uscate și curate, te ridici în picioare, întinzi mâinile spre raftul de sus al etajerei și scoți plicul.

Scrisoarea lui Blue Harrison este scurtă și concisă. O singură foaie ruptă dintr-un caiet. Ți-a imprimat adresa cu litere înclinate: *Ansel Packer, P.U., Clădirea 12, sectorul A, Culoarul Morții*. Un oftat lung. Așezi încet plicul pe pernă, după care dai laoparte un teanc de cărți pentru a scoate fotografia, ascunsă și lipită cu scoci între etajeră și perete.

Asta este partea ta preferată din celulă, atât pentru că nu ți-o verifică niciodată, cât și pentru că are graffiti. Ocupi această celulă din sectorul A de când ai primit data oficială și, cândva înaintea ta, un alt deținut a gravat laborios peretele de beton: *Toți Suntem Niște Turbați*. Zâmbești de fiecare dată când vezi inscripția. E atât de bizară, atât de absurdă, atât de diferită de celelalte graffiti din închisoare (majoritatea citate din Biblie sau desene cu organe genitale). Exprimă un fel de adevăr liniștit pe care l-ai putea cataloga drept comic, dat fiind contextul.

Dezlipești bucata de scoci de la colțul fotografiei, cu atenție, să n-o rupi. Apoi te așezi pe pat, cu fotografia și scrisoarea pe genunchi. *Da*, te gândești. *Toți suntem niște turbați*.

*

Până la scrisoarea de la Blue Harrison care a sosit acum câteva săptămâni, fotografia era singurul obiect pe care îl păstrai pentru tine. Înainte de anunțarea sentinței, când credea încă în varianta mărturisirii sub constrângere, avocata ta ți-a făcut o favoare. A dat câteva telefoane și până la urmă a reușit să obțină fotografia de la biroul șerifului din Tupper Lake.

În fotografie, Blue House pare mică. Dărăpănată. Obloanele de pe partea stângă nu au intrat în cadru, dar tu îți amintești tufele de hortensii din fața lor. Ar fi simplu să te uiți la fotografie și să vezi doar o casă albastru-aprins, cu vopseaua coșcovită. Semnele care arată că este vorba de un restaurant sunt discrete. Un steag care flutură pe verandă: DESCHIS. Aleea cu pietriș care a fost lărgită pentru a crea un fel de parcare pentru clienți. Din exterior, perdelele par albe, dar tu știi că înăuntru ele sunt

cu pătrățele roșii. Îți amintești mirosul. Cartofi prăjiți, dezinfectant Lysol, plăcintă de mere. Zgomotul ușilor batante de la bucătărie. Aburul, sticla spartă. În ziua când a fost făcută fotografia, cerul se pregătea de ploaie. Privind-o, aproape că simți mirosul pătrunzător de sulf.

Partea ta preferată din fotografie este fereastra de la etaj. Perdeaua este ușor trasă și, dacă te uiți mai atent, vezi umbra unui braț, de la umăr la cot. Este brațul gol al unei adolescente. Îți place să-ți imaginezi ce făcea ea în momentul când a fost făcută fotografia: probabil că stătea lângă ușa camerei și vorbea cu cineva sau se uita în oglindă.

A semnat scrisoarea simplu: Blue. Numele ei adevărat este Beatrice, dar pe vremea aceea nici tu și nici ceilalți cunoscuți ai ei nu-i spuneai așa. Ea a fost întotdeauna Blue. Blue, cu părul împletit într-o cosiță aruncată pe un umăr, cu hanoracul pe care scria Tupper Lake Track & Field, cu mânecile trase nervos peste încheieturi. Când te gândești la Blue Harrison și timpul petrecut cu ea la Blue House, îți amintești că niciodată nu trecea prin dreptul unui geam fără să arunce o privire neliniștită spre reflexia ei.

Nu știi să definești ceea ce simți în fața acestei fotografii. Nu poate fi iubire pentru că ai fost testat în privința asta: tu nu râzi la momentele convenite, nici nu tresari la cele neadecvate. Există statistici. Lucruri legate de recunoașterea emoțională, empatie, durere. Nu înțelegi iubirea despre care se vorbește în cărți, ție îți plac filmele mai ales pentru că poți să le studiezi, să admiri arta prin care o față se poate transforma într-o altă față. Oricum, indiferent de ce spun ei că ești capabil — nu poate fi iubire, asta ar fi imposibil din punct de vedere

neurologic — când te uiți la fotografia cu Blue House, parcă ai fi acolo. În locul unde țipetele încetează. Unde tăcerea este minunată, ca un oftat de ușurare.

*

Un ecou, în sfârșit, din capătul culoarului lung. Hârșăitul familiar al pașilor Shawnei.

Te așezi din nou pe podea și reiei o mișcare laborioasă cu pensula: punctezi iarba cu floricele roșii. Încerci să te concentrezi pe vârful pensulei, pe mirosul de ceară al creioanelor colorate zdrobite.

— Deținut, numele și numărul matricol.

Vocea Shawnei sună mereu de parcă e pe punctul de a se gătui. Astăzi, un gardian va veni la fiecare 15 minute pentru a verifica dacă mai respiri. Nu îndrăznești să ridici privirea de la pictura ta, deși știi că Shawna va avea obișnuita ei față nudă, aceeași expresie de dorință nedisimulată, amestecată acum cu emoție, poate tristețe, în funcție de răspunsul ei.

Sunt lucruri la tine care îi plac Shawnei, dar niciunul dintre ele nu are de-a face cu persoana ta. Poziția ta o fascinează, puterea ta închisă într-o cușcă a cărei cheie o deține, la propriu. Shawna este genul de femeie care nu încalcă regulile. Se întoarce respectuoasă cu spatele cât timp colegii ei bărbați efectuează perchezițiile corporale înainte de fiecare duș și fiecare oră de plimbare. Petreci 22 de ore pe zi în această celulă de doi pe trei metri, unde este fizic imposibil să vezi o altă ființă umană, iar ea știe acest lucru. Este genul de femeie care citește romane de dragoste cu bărbați musculoși pe copertă. Îi simți mirosul de detergent de rufe, de sendviș cu salată de ou pe care și-l aduce de acasă pentru prânz. Shawna te iubește

pentru că nu vă puteți apropia mai mult, pentru faptul că ușa de metal dintre voi garantează pasiunea și siguranța totodată. În acest sens, ea nu seamănă deloc cu Jenny. Jenny nu te lăsa niciodată în pace, încerca mereu să vadă în interior. „Spune-mi ce simți“, insista ea. „Zi-mi totul despre tine.“ Dar Shawna se delectează cu distanța, acest spațiu necunoscut și amețitor care stă mereu între doi oameni. Și acum ea stă chiar la marginea acestui gol. Trebuie să-ți mobilizezi toată voința ca să nu ridici privirea și să confirmi ceea ce știi deja: Shawna îți aparține.

— Ansel Packer, 999631, repeți tu calm.

Uniforma Shawnei foșnește când se apleacă să-și lege șireturile. Camera video din colțul celulei nu acoperă zona din fața ușii, iar tabloul tău este poziționat perfect. Când apare, e ca o mică fulgurare albă, abia vizibilă, aproape inexistentă, un colț de hârtie: bilețelul pe care Shawna îl strecoară pe sub ușă și care alunecă ușor sub marginea pânzei.

*

Shawna crede în nevinovăția ta.

— Tu n-ai putea niciodată să faci asta. Niciodată, a șoptit ea odată, oprită în fața celulei tale în timpul unei lungi ture de noapte, cu fața brăzdată de umbre ascuțite.

*

Ea știe, desigur, cum ți se spune în Clădirea 12.

Uciagașul de fete.

Articolul din ziar abunda în detalii. A apărut după primul tău recurs și porecla ta s-a răspândit iute ca focul în Clădirea 12. Jurnalistul le pusese pe toate în aceeași categorie, ca și cum așa ai intenționat tu, ca și când ar

fi fost o legătură între ele. Fetele. Articolul a folosit acea expresie pe care tu o urăști: criminal în serie. Asta e altceva, o etichetă aplicată unei categorii de oameni altfel decât tine.

Tu n-ai putea niciodată. Shawna este convinsă, chiar dacă n-ai susținut niciodată asta în apărarea ta. Preferi s-o lași să se repete în buclă, să cedeze în fața indignării: este infinit mai simplu așa decât să înfrunți întrebările. „Te simți vinovat?“ „Regreți?“ Nu știi niciodată foarte clar ce înseamnă asta. Îți pare rău, sigur. Sau, mai bine spus, îți pare rău că te afli aici. Nu știi cum ar putea regretele să ajute pe cineva, dar asta te-au întreat ani la rând, pe toată durata procesului tău și cu ocazia numeroaselor apeluri fără rezultat. „Ești capabil?“, întreată ei. „Ești capabil, fizic vorbind, să simți empatie?“

Ascunzi biletul Shawnei în betelia pantalonilor și ridici privirea spre elefantul de pe tavan. Elefantul are un zâmbet de psihopat, aievea într-un moment, doar o părere în următorul. În fond, această întrebare este absurdă, aproape aberantă — nu e ca și când ar fi o linie pe care depășești, o alarmă pe care o declanșezi, un lucru pe care îl cântărești. Problema, ai concluzionat, nu este aceea de a ști dacă ești capabil de empatie, ci mai degrabă dacă poți fi om.

Și totuși... Ridici degetul mare de la mână și îl privești cu atenție în lumină. Este acolo, în această amprentă digitală, indiscutabil și insistent: bătaia slabă, abia perceptibilă, a pulsului tău.

*

Există povestea ta așa cum o știi tu și povestea ta așa cum o știi ceilalți. În timp ce scoți biletul Shawnei de sub